

ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ และภาคธุรกิจ

Factors Affecting the Acceptance of Linking Data between Government and Business Sectors

อานนท์ หย่องฮวย และ อานนท์ ทับเที่ยง

วิทยาลัยการจัดการและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
126 อาคาร CB5 ชั้น 8 ถนนประชาอุทิศ แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ 10140

Manuscript received April 5, 2019

Revised June 24, 2019

บทคัดย่อ

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการแลกเปลี่ยนข้อมูลหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจ โดยได้นำแนวคิดทฤษฎีหลักเกี่ยวกับ ทฤษฎีการยอมรับด้านเทคโนโลยี (UTAUT) และ แบบจำลองที่ดัดแปลงจากทฤษฎีการยอมรับด้านเทคโนโลยี (UTAUT) ที่ใช้ในการศึกษาอิทธิพลต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีข้อมูลแบบเปิด แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล แนวคิดเกี่ยวกับแผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม และแนวคิดรัฐบาลเปิด Open Government Maturity Model (OGMM) มาประยุกต์ใช้ในการสร้างกรอบแนวคิดซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ (Performance Expectancy) ด้านความคาดหวังในความพยายาม (Effort Expectancy) ด้านอิทธิพลทางสังคม (Social Influence) ด้านความสามารถทางดิจิทัล (Digital Capabilities) การสนับสนุนจากภาครัฐ (Government Policy Support) ความสมัครใจในการใช้งาน (Voluntariness Of Use) เพื่อศึกษาหาอิทธิพลของปัจจัยทั้งหมดต่อการยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจ โดยเก็บแบบสอบถามจำนวน 420 ตัวอย่างจากกลุ่มตัวอย่างภาครัฐและภาคธุรกิจที่เคยแลกเปลี่ยนข้อมูลบนเครือข่ายออนไลน์ เช่น การแลกเปลี่ยนข้อมูลในลักษณะทางเดียว (One-way Communication) หรือ ลักษณะสองทาง (Two-way Communication) ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยด้านความสมัครใจในการใช้งาน การสนับสนุนจากภาครัฐ ความคาดหวังในความพยายาม และอิทธิพลทางสังคม ส่งผลต่อการยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลภาครัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : Data Integration, Open Data, Big Data, Data Science, Data Analytics, Innovation Management, Digital Transformation , Engineering Management

ABSTRACT

This research is a study of Factors Affecting the Acceptance of Linking Data Between Government and Business Sectors. By applying the main theoretical concepts about Technology acceptance theory (UTAUT) and adapted models from the technology acceptance theory (UTAUT) used in the study influence on acceptance and use of open data technology. The concept of digital government development plans for economy and society And the concept of the Open Government Maturity Model (OGMM) to be used in creating a conceptual framework which consists of performance expectancy, Effort Expectancy, social influence, Digital Capabilities, Government Policy Support, Voluntariness of use to study the influence of all factors on the acceptance of data links between government and business sectors. By collecting 420 questionnaires from government and business sectors that used to exchange information on an online network such as one-way communication or two-way communication. That voluntary factors in use Government support Expectation and social influence Affecting the acceptance of government data linkage with statistical significance at the level of 0.05

Keywords: Data Integration, Open Data, Big Data, Data Science, Data Analytics, Innovation Management, Digital Transformation, Engineering Management

1. บทนำ

ปัจจุบันหลายประเทศได้เห็นความสำคัญต่อการนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาใช้ในการดำเนินธุรกิจ เพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน ในยุคดิจิทัลไม่สามารถอาศัยเพียงแค่ประสบการณ์ของความสำเร็จในอดีต ธุรกิจจึงจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย ความสดใหม่ ทันต่อเหตุการณ์ และมีคุณภาพ โดยระบบพื้นฐานที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประมวลผล การจัดการ และกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังผู้ใช้คือระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การใช้เทคโนโลยีในบริบทต่าง ๆ ไม่ได้มีเพียงแค่เฉพาะการสื่อสารทางธุรกิจแต่ยังรวมถึงการใช้ข้อมูลที่จะจัดกระจายอยู่ตามแหล่งต่าง ๆ อีกด้วย ซึ่งข้อมูลข่าวสารที่น่าเชื่อถือสามารถดึงดูดให้ผู้ใช้ข้อมูลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้กระแสเทคโนโลยีด้านข้อมูลในปัจจุบันมีบทบาทมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และหลายภาคส่วนได้เห็นประโยชน์ต่อการใช้ข้อมูลในรูปแบบต่าง ๆ จากกระแสข้อมูลขนาดใหญ่หรือบิ๊กดาต้า ยกตัวอย่างเช่น ในภาคธุรกิจมีการนำข้อมูลมาประกอบเพื่อใช้ในการคาดการณ์หรือวิเคราะห์ความต้องการและพฤติกรรมของผู้บริโภค เพื่อให้ได้บริการที่ดีหรือผลิตภัณฑ์ที่สามารถตอบโจทย์ผู้บริโภคมากยิ่งขึ้น ส่วนในภาครัฐ มีการนำข้อมูลไปช่วยสร้างคุณค่าให้กับสังคมและสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ (Releasing social and commercial value) ในอีกทางหนึ่งการนำข้อมูลไปช่วยสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารประเทศ (Participation and engagement) และการช่วยให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารประเทศ (Transparency) ซึ่งการนำข้อมูลไปช่วยสร้างให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมได้นั้นคือการให้บริการข้อมูลแบบเปิด (Open data)

มิติการเปิดเผยข้อมูลในภาครัฐ (Open data Barometer) จากข้อมูลของ World wide web Foundation ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับมิติการเปิดเผยข้อมูลภาครัฐ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2556 - 2558 โดยในปีพ.ศ.2558 ทำการศึกษาทั้งสิ้น 92 ประเทศ พบว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 62 จากทั้งหมด 96 ประเทศ โดยศึกษาข้อมูล 3 มิติ คือ 1) มิติด้านความพร้อม (Readiness) ในการรักษาความปลอดภัยในการเปิดเผยข้อมูล ซึ่งในมิตินี้ยังประกอบด้วยมิตย่อยคือ มิติด้านกฎหมาย มิติด้านการเมือง ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และมิติด้านเทคโนโลยี 2) มิติด้านการนำไปปฏิบัติ (Implement) โดยศึกษาว่าภาครัฐมีแนวปฏิบัติในการเปิดเผยข้อมูลเหล่านี้หรือไม่ ซึ่งศึกษาจากข้อมูล 15 ประเภท ประกอบด้วย ข้อมูลงบประมาณ ข้อมูลสถิติระดับชาติ ข้อมูลการขนส่งสาธารณะ ข้อมูลสาธารณสุข ข้อมูลสิ่งแวดล้อม ข้อมูลแผนที่ ข้อมูลการส่งออก ข้อมูลอาชญากรรม ข้อมูลการเลือกตั้ง ข้อมูลการศึกษา ข้อมูลการทำสัญญา ข้อมูลที่ดิน ข้อมูลกฎหมาย ข้อมูลการใช้จ่ายงบประมาณ และข้อมูลของบริษัท 3) มิติด้านผลกระทบ (Impact) ในการเปิดเผยข้อมูล โดยศึกษาว่า

การเปิดเผยข้อมูลเหล่านั้นทำให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติอย่างไรบ้าง และในหลายปีที่ผ่านมาหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน เริ่มมีความโปร่งใสมากขึ้น จากผลพวงของกระแสการใช้งานข้อมูลขนาดใหญ่ หรือบิ๊กดาต้า และเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่อำนวยความสะดวกในการเชื่อมต่อผู้คนเข้าด้วยกันมากขึ้น ซึ่งการจัดการข้อมูลในภาครัฐได้ให้ความสำคัญกับการนำข้อมูลมาใช้สนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัลให้กับทุกภาคส่วน แต่ในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐยังประสบกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับข้อมูล ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาเชิงนโยบายและปฏิบัติทั้งในด้านความซ้ำซ้อนของข้อมูล ความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูล (เช่น การรักษาความลับ การเข้าถึงข้อมูล การรักษาความเป็นส่วนตัว) คุณภาพของข้อมูล (เช่น ความถูกต้อง ความครบถ้วน ความเป็นปัจจุบัน) การเปิดเผยข้อมูล (เช่น หน่วยงานเจ้าของข้อมูลไม่อนุญาตให้เข้าถึงข้อมูล กระบวนการขอใช้ข้อมูลซับซ้อนและใช้เวลานาน ข้อมูลไม่อยู่ในรูปแบบที่ใช้งานต่อได้ง่าย) และยังไม่มี การนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม ประเด็นปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ อาจเป็นผลมาจากการบริหารจัดการข้อมูลที่ไม่ครอบคลุมและไม่ชัดเจนของหน่วยงาน (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมดิจิทัล, 2561) และในภาคประชาชน หรือภาคธุรกิจเองยังมีความกังวลเกี่ยวกับการใช้งานข้อมูลภาครัฐ หรือการเชื่อมต่อข้อมูลกับภาครัฐ เช่น ความกังวลเกี่ยวกับความสามารถด้านเทคโนโลยี ความกังวลที่เกี่ยวกับความปลอดภัยของข้อมูล ความกังวลเกี่ยวกับการถูกตรวจสอบโดยรัฐบาล และความไม่มั่นใจในการปรับเปลี่ยนสู่องค์กรยุคใหม่

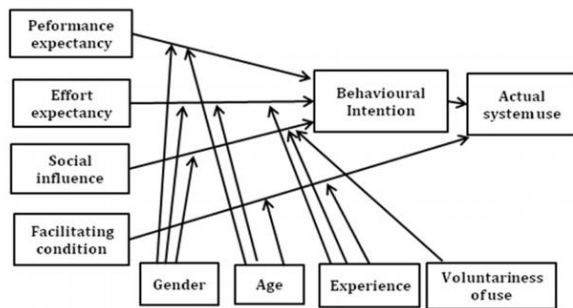
การจำแนกกลุ่มผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่เปิดเผย อาจแบ่งได้เป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ 1) นักข่าวหรือสื่อมวลชน ที่ต้องใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการนำเสนอข่าวหรือบทความ 2) นักพัฒนาโปรแกรม บริษัทสตาร์ทอัพ ที่ต้องใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการทำงานของแอปพลิเคชัน หรือ การทำธุรกิจ 3) นักวิจัยหรือนักวิเคราะห์ข้อมูล ที่ต้องใช้ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย หรือ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ 4) ประชาชน ที่ต้องใช้ข้อมูลเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจในการดำเนินชีวิตประจำวัน เป็นต้น (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2561) ซึ่งจากตัวอย่างการจำแนกกลุ่มทำให้ผู้ใช้ประโยชน์จากข้อมูลหลากหลายไปตามสาขาอาชีพ หรือความสนใจ หรือความจำเป็นต่อการนำไปใช้ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ดีและมีคุณภาพ

2. ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และ วิธีการดำเนินงาน

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับด้านเทคโนโลยี

Unified Theory of Acceptance and Use of Technology (Venkatesh, 2003) หรือ UTAUT ซึ่ง Venkatesh และคณะได้

รวบรวมทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเทคโนโลยีเข้าด้วยกัน ทฤษฎีการกระทำเชิงเหตุผล (Theory of Reasoned Action : TRA) แบบจำลองการยอมรับเทคโนโลยีของผู้ใช้งาน (Technology Acceptance Model : TAM) แบบจำลองทฤษฎีแรงจูงใจ (Motivation Model : MM) ทฤษฎีการกระทำเชิงเหตุผล (Theory of Reasoned Action : TRA) ทฤษฎีการเผยแพร่วัฒนธรรม (Diffusion of Innovation theory : DOI) ทฤษฎีปัญญาทางสังคม (Social Cognitive Theory : SCT) โดยทฤษฎีดังกล่าวมีเหตุผลที่เหมาะสมในการใช้ตรวจสอบการยอมรับการใช้เทคโนโลยี หรือการตรวจสอบว่าปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อเทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) แนวคิดหลักของ UTAUT มีปัจจัยหลายประการที่นำไปสู่ความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการยอมรับและใช้ระบบหรือเทคโนโลยีในขณะที่มีความตั้งใจเชิงพฤติกรรมร่วมกับเงื่อนไขการอำนวยความสะดวกนำไปสู่การใช้งานจริงของระบบหรือเทคโนโลยีนี้ ซึ่งประกอบไปด้วยความคาดหวังในการปฏิบัติงาน (PE) ความคาดหวังของความพยายาม (EE) อิทธิพลทางสังคม (SI) และเงื่อนไขการอำนวยความสะดวก (FC) นอกจากนี้ยังมีการกำหนด ตัวควบคุมหลัก คือ เพศ (G) อายุ (A) ประสบการณ์ (E) และความสนใจในการใช้งาน (VU)

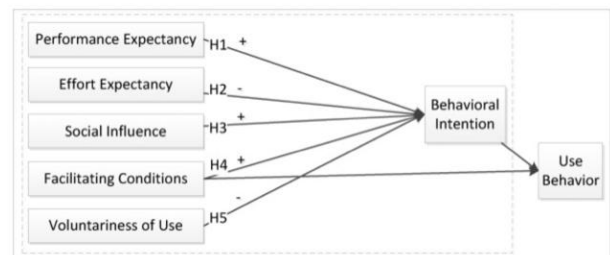
รูปที่ 1 The UTAUT Model (Venkatesh et al., 2003)

ที่มา: A Review of Evolution of Theories and Models of Technology Adoption (2014)

2.2 แบบจำลองที่ดัดแปลงจากทฤษฎี (UTAUT) ที่ใช้ในการศึกษา อิทธิพลต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีข้อมูลแบบเปิด

ในงานวิจัยของ Anneke Zuiderwijk Marijn Janssen & Yogesh K.Dwivedi (2015) ได้พัฒนาสมมติฐานให้เหมาะสมกับบริบทของข้อมูลแบบเปิดให้มากกว่าเดิม โดยอิงจาก UTAUT แบบดั้งเดิม แสดงแบบจำลองที่ดัดแปลงตามทฤษฎีการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีแบบครบวงจร (UTAUT) ที่ปรับเปลี่ยนสำหรับการยอมรับเทคโนโลยีข้อมูลแบบเปิดที่ใช้ในการวิจัยนี้ เพื่อกำหนดตัวทำนายที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับและการใช้เทคโนโลยีข้อมูลแบบเปิด ประกอบ

ไปด้วย ประสิทธิภาพที่คาดหวัง ความคาดหวังความพยายาม อิทธิพลของสังคม เงื่อนไขที่เอื้ออำนวยความสะดวก และ ในงานวิจัยนี้ได้ถูกเพิ่มความสนใจของการใช้งาน เข้าไปในโครงสร้างโมเดล UTAUT ดั้งเดิม โดยตั้งสมมติฐานว่าความสนใจของการใช้นั้นมีผลโดยตรงต่อความตั้งใจที่จะใช้เทคโนโลยีข้อมูลแบบเปิดหรือไม่ความสนใจในการใช้งาน

รูปที่ 2 The modified UTAUT model. (Anneke et al., 2015)
ที่มา: Acceptance and use predictors of open data technologies: Drawing upon the unified theory of acceptance and use of technology (2015)

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารัฐบาลดิจิทัล

Gartner (2017) กล่าวถึง กระบวนการของนวัตกรรมดิจิทัลที่ใช้ข้อมูลแบบเปิด 5 Level มีกรอบแนวคิดที่สามารถประเมินวุฒิภาวะของรัฐบาลดิจิทัล โดยสามารถใช้ในการตรวจสอบขอบเขตที่องค์กรใช้ข้อมูลอยู่ และ (แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศไทย พ.ศ. 2560-2564 (ร่าง), (2560) กล่าวว่า องค์การสหประชาชาติ (United Nations) ธนาคารโลก (World Bank) Gartner Deloitte ฯลฯ ได้มีการจัดทำกรอบแนวคิดที่เหมาะสมของ การพัฒนาสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งกรอบแนวคิดเหล่านี้เป็นแนวทางที่รัฐบาลแต่ละประเทศสามารถนำมาปรับใช้กับการจัดทำนโยบาย และโครงการพัฒนารัฐบาลดิจิทัลของประเทศ เช่นเดียวกับการเลือกนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาปรับใช้ในแต่ละช่วงของการพัฒนา รัฐบาลเพื่อมุ่งสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัลที่สมบูรณ์ ดังนี้ 1) E-Government 2) Open Government 3) Data-Centric Government 4) Fully Digital Government 5) Smart Government

2.4 แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

แผนพัฒนารัฐบาลดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เป็นแผนการดำเนินงาน 20 ปี มีการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมไว้ด้วยกัน 6 ยุทธศาสตร์ ประกอบไปด้วย ยุทธศาสตร์ที่ 1 พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานดิจิทัลประสิทธิภาพสูงให้

ครอบคลุมทั่วประเทศ ยุทธศาสตร์ที่ 2 ขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ยุทธศาสตร์ที่ 3 สร้างสังคมคุณภาพที่ทั่วถึงเท่าเทียมด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล ยุทธศาสตร์ที่ 4 ปรับเปลี่ยนภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนากำลังคนให้พร้อมเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล ยุทธศาสตร์ที่ 6 สร้างความเชื่อมั่นในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

	E-Gov.		Open	Data-Centric	Fully Digital	Smart
Maturity Level	1	2	3	4	5	
Value Focus	Initial	Developing	Defined	Managed	Optimizing	
Channel Strategy	Compliance, efficiency	Transparency and openness	Constituent value	Transformation	Sustainability	
Leadership	Portal	Government as a platform	Nongovernment channels	Truly multichannel	Automation replaces portals	
Technology Focus	CIO/CTO	CDO	Departments	CIO and departments	(New) CIO	
Sourcing Strategy	SOA	Open data, open service	Open any data	Things as data	Smart machines	
Key Metrics	Mixed	Re-insourced, cloud first	Multisourced	Partner-sourced	Outsourced	
	% services on line	% open data	Number of data-driven services	% data from things	% decrease of services	

รูปที่ 3 Introducing the Gartner Digital Government Maturity Model (2015) ที่มา: Gartner

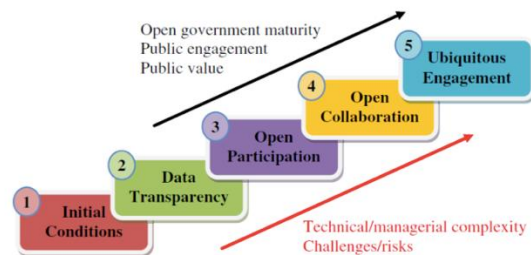

รูปที่ 4 ยุทธศาสตร์การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม (Digital Economy) ที่มา: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

2.5 แนวคิด OPEN GOVERNMENT MATURITY MODEL (OGMM)

OPEN GOVERNMENT MATURITY MODEL (OGMM) หน่วยงานรัฐบาลกลางของสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาแผนการของรัฐบาลที่เปิดกว้างในการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในงานของรัฐบาลเพื่อตอบสนองต่อ Open Government Directive ซึ่งมุ่งเน้นไปในด้านความโปร่งใส และการมีส่วนร่วมกับประชาชนอย่างเปิดเผย และทำงานร่วมกันแบบเปิด โดยสร้างแบบจำลองสาธารณะขึ้นมา โดยแบบจำลองมีทั้งหมด 5 ระดับ ดังนี้ 1) เงื่อนไขเบื้องต้น รัฐบาล

มุ่งเน้นไปที่การทำรายการและเผยแพร่ข้อมูลเป็นหลัก ไม่มีการโต้ตอบหรือการสื่อสาร (อาศัยวิธีการสื่อสารแบบคงที่ทางเดียว ไม่เผยแพร่ข้อมูลเชิงลึก) 2) ความโปร่งใสของข้อมูล เพิ่มความโปร่งใสโดยการเผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทางออนไลน์และแบ่งปันกับสาธารณะ (มุ่งเน้นไปที่ข้อมูลที่มีค่ามากที่สุดต่อส่วนรวม มีการเผยแพร่ข้อมูลคุณภาพดีและทันเวลา) 3) การมีส่วนร่วมอย่างเปิดเผย รัฐบาลมุ่งเน้นที่การเพิ่มการมีส่วนร่วมแบบเปิดในงานของรัฐบาลโดยการต้อนรับคนที่ต้องการใช้ประโยชน์จากข้อมูล 4) การทำงานร่วมกันแบบเปิด การทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน (เปิดการทำงานร่วมกันกับสาธารณะ ให้มีบริการที่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มร่วมกันได้) 5) การมีส่วนร่วมอย่างแพร่หลาย หน่วยงานของรัฐบาลให้ความโปร่งใสในการมีส่วนร่วมและความร่วมมือของการมีส่วนร่วมของสาธารณชน (โดยใช้พลังของโซเชียลมีเดียและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องในการประชาสัมพันธ์อย่างเต็มที่)

รูปที่ 5 OPEN GOVERNMENT MATURITY MODEL (OGMM) ที่มา: An Open Government Maturity Model For Social Media-Based Public Engagement

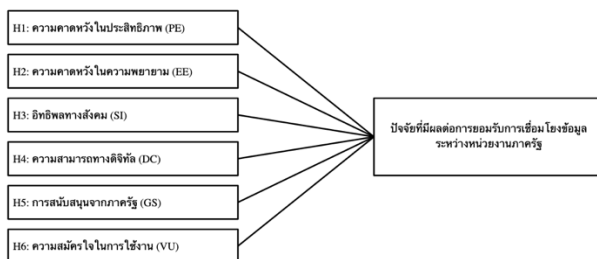
2.6 กรอบแนวคิดงานวิจัยนี้

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและภาคธุรกิจ โดยตัวแปรต้น ประกอบด้วย ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ Performance Expectancy (PE) ด้านความคาดหวังในความพยายาม Effort Expectancy (EE) อิทธิพลทางสังคม Social Influence(SI) ด้านความสามารถทางดิจิทัล Digital Capabilities (DC) การสนับสนุนจากภาครัฐ Government policy support (GS) ความสมัครใจในการใช้งาน Voluntariness of use (VU) และตัวแปรตาม คือ การยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ

3. ผลและการอภิปราย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูลจากผู้ที่เคยใช้ข้อมูลสาธารณะบนโลกออนไลน์ หรือ

เคยเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลบนโลกออนไลน์ โดยสร้างแบบสอบถาม ที่มีการถามในลักษณะคำถามปลายปิดโดยใช้สเกลวัดระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) และคำถามปลายเปิด คำถามแบบหลายตัวเลือก พร้อมทดสอบความน่าเชื่อถือด้วยเครื่องมือทางสถิติ (SPSS) ซึ่งค่า Cronbach's Alpha ได้มากกว่า 0.7 และได้รับการรับรองจริยธรรมในการวิจัยในมนุษย์จากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยมนุษย์ จากนั้นได้ดำเนินการเก็บข้อมูลโดยมีผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 420 ชุด และนำผลการตอบแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งผลการตอบแบบสอบถามจำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ ภาครัฐ และภาคธุรกิจ โดยกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ มีจำนวนทั้งสิ้น 119 คน และกลุ่มตัวอย่างภาคธุรกิจ มีจำนวนทั้งสิ้น 301 คน

รูปที่ 6 กรอบแนวคิดงานวิจัยนี้

ซึ่งวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ของปัจจัยทั้ง 6 ด้านที่ส่งต่อการยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลภาครัฐ (รวมภาครัฐและภาคธุรกิจ) พบว่าปัจจัยด้านความสนใจในการใช้งาน การสนับสนุนจากภาครัฐ ความคาดหวังในความพยายาม และอิทธิพลทางสังคม ส่งผลต่อการยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลภาครัฐอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

พิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมาตรฐาน (Beta) แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม จากตารางจะเห็นว่า ความสนใจในการใช้งาน (VU) ส่งผลต่อการยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาครัฐ มากที่สุดเนื่องจากมีค่า Beta มากที่สุด เท่ากับ 0.53 ลำดับที่ 2 คือ การสนับสนุนจากภาครัฐ (GS) มีค่า Beta เท่ากับ 0.31 ลำดับที่ 3 คือ ด้านความคาดหวังในความพยายาม (EE) มีค่า Beta เท่ากับ 0.17 ลำดับที่ 4 คือ ความคาดหวังด้านประสิทธิภาพ (PE) มีค่า Beta เท่ากับ 0.05 ลำดับที่ 5 คือ ด้านความสามารถทางดิจิทัล (DC) มีค่า Beta เท่ากับ 0.03 ลำดับที่ 6 ที่ส่งผลต่อการยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาครัฐ น้อยที่สุดคือ อิทธิพลทางสังคม (SI) มีค่า Beta เท่ากับ -0.09 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรอิสระของปัจจัยทั้ง 6 ด้านที่ส่งผลต่อการยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างภาครัฐ โดยพิจารณาจากค่า Sig. ที่น้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจะสามารถเขียนสมการ

ถดถอยเชิงเส้น ที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้ดังนี้

$$Y = -0.57 + 0.54 (VU) + 0.38 (GS) + 0.23 (EE) - 0.11 (SI)$$

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ภาพรวมของปัจจัยทั้ง 6 ด้าน

Variables	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	Sig.
	B	Std. Error	Beta	
Static	-0.57	0.16		0.00
PE	0.06	0.05	0.05	0.19
EE	0.23	0.05	0.17	0.00
SI	-0.11	0.04	-0.09	0.00
DC	0.03	0.04	0.03	0.41
GS	0.38	0.05	0.31	0.00
VU	0.54	0.03	0.53	0.00

$R = 0.864$, $R^2 = 0.747$, Adjusted $R^2 = 0.744$, Std. Err. = 0.442

$F = 203.62$, Sig. = 0.001

4. สรุปผลการดำเนินการวิจัย

ผลจากการวิเคราะห์ทางสถิติสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ความสนใจในการใช้งาน (Voluntariness of use) จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความสนใจในการใช้งาน (Voluntariness of use) จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ส่งผลเชิงบวกต่อการยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ มากที่สุด ซึ่งข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยมากที่สุด อันดับหนึ่ง คือ ท่านสนใจที่จะเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างท่านกับภาครัฐ ถ้าหากใช้งานได้ฟรี โดยในทางตรงกันข้าม ข้อที่ได้ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ท่านสนใจที่จะเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างท่านกับภาครัฐแม้จะไม่ได้มีการส่งเสริม ด้านใดเลยก็ตาม ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ (Anneke Zuiderwijk et al., 2015) กล่าวว่า ความสนใจในการใช้งานมีอิทธิพลทางลบต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมในการใช้ข้อมูลเปิด ยิ่งการใช้ข้อมูลแบบเปิดโดยสมัครใจมากเท่าไร ความตั้งใจจะใช้ข้อมูลแบบเปิดก็จะต่ำลงเท่านั้น ซึ่งคำตอบที่น้อยที่สุดบ่งบอกว่าท่านสนใจที่จะเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างท่านกับภาครัฐแม้จะไม่ได้มีการส่งเสริมด้านใดเลยก็ตาม สอดคล้องกับสมมุติฐานของ (Anneke Zuiderwijk et al., 2015) ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจตามเจตนาในการใช้โดยที่ไม่ต้องมีการส่งเสริมด้านใดเลย (สุชาติ อุดมโสภกิจ, 2016) กล่าวว่าการพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลภายในประเทศ มักใช้นโยบายในการผลักดันให้เกิดเทคโนโลยี

(Technology push) และการใช้ตลาดเป็นตัวดึง (Market pull) เป็นแนวคิดเดิมที่หลายองค์กรยังใช้อยู่ทำให้เกิดแรงกดดันในรูปแบบที่ไม่ได้เป็นความสมัครใจ ซึ่งจากข้อมูลงานวิจัยข้างต้นควรส่งเสริมให้มีผู้ใช้เกิดความสมัครใจมากกว่าสิ่งจูงใจอื่น ๆ และต้องไม่เกิดจากการบังคับหรือการฝืนใจ

2) การสนับสนุนจากภาครัฐ (Government policy support) จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากภาครัฐ (Government policy support) จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ส่งผลเชิงบวกต่อการยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งข้อคำถามที่ผู้ตอบแบบสอบถาม เห็นด้วยมากที่สุด อันดับหนึ่ง คือ ท่านเห็นด้วยมากที่สุดหากรัฐบาลมีกฎหมายที่สามารถคุ้มครองความปลอดภัยด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างภาครัฐกับธุรกิจ (โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวตรงกันกับ (Dulong de Rosnay & Janssen, 09, 2014), (Meijer et al., 09, 2014), (Zuiderwijk & Janssen, 2014a), (Zuiderwijk & Janssen, 2014b) แม้ว่าข้อมูลจะไม่ได้มีการเปิดเผยตัวตนก่อนทำการเผยแพร่ แต่การรวมกลุ่มของชุดข้อมูลที่แตกต่างกันอาจส่งผลให้เกิดการค้นพบข้อมูลส่วนบุคคล (Zuiderwijk et al., 2014) เสนอแนะแนวทางที่เป็นไปได้คือการใช้กลไกการควบคุมการเข้าถึงข้อมูล แต่การควบคุมการเข้าถึงข้อมูลอาจจะจำกัด ระดับการเปิดกว้างของข้อมูล ตามที่งานวิจัยของ (Judie Attard et al., 2015) ที่กล่าวถึงความเป็นส่วนตัวและการปกป้องข้อมูล มีความขัดแย้งอย่างมากระหว่างข้อมูลเปิดและจุดประสงค์ของความโปร่งใส และความรับผิดชอบและการปกป้องข้อมูลและสิทธิความเป็นส่วนตัว จึงเป็นเหตุผลที่ทำให้ผู้ใช้เกิดความกังวลต่อความปลอดภัยในด้านการแลกเปลี่ยนข้อมูลและไม่มั่นใจในระบบ อันดับที่สอง คือ ท่านเห็นด้วยมากที่สุดกับนโยบายรัฐบาลที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการดำเนินธุรกิจ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ซึ่งสอดคล้องกับวรรณกรรมของ Huijboom & van den Broek (2011) แนะนำว่าหากมีเงื่อนไขอำนาจความสะดวก เช่น เครือข่ายการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่ดีและมีข้อมูลเปิดที่เพียงพอและเหมาะสมและโครงสร้างพื้นฐานข้อมูลเปิดที่เหมาะสมมีความตั้งใจที่จะใช้ข้อมูลเปิดจะสูงขึ้น

3) ด้านความคาดหวังในความพยายาม (Effort Expectancy) จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านความคาดหวังในความพยายาม (Effort Expectancy) จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ส่งผลเชิงบวกต่อการยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ จากข้อคำถามที่แสดงให้เห็นว่า ผู้ตอบคำถาม มีความพยายามที่จะใช้ข้อมูลสาธารณะจากแหล่งต่าง ๆ มาต่อยอดใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ด้วยตัวเอง ซึ่งมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย = 3.83) และ ข้อคำถามที่ถามว่า ท่านจะหยุดความพยายามทันทีหากการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลกับภาครัฐเป็นเรื่อง

ยุ่งยาก โดยค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นในข้อนี้ เป็นอันดับที่ 2 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (C. Martin, 2014) กล่าวว่าหากมีปัจจัยกีดขวางต่าง ๆ รวมถึงการเข้าถึงและการขาดความต่อเนื่องของการให้บริการส่งผลให้ บริษัท ต่าง ๆ ไม่ต้องการพึ่งพาข้อมูลรัฐบาลแบบเปิด ยกตัวอย่างเช่น การขาดอินเทอร์เน็ตของผู้ใช้ที่เป็นมิตรต่อการเปิดข้อมูล ถือเป็นการขัดขวางผู้ใช้ต่อการใช้งานที่ให้บริการอยู่จากงานวิจัยเรื่อง “Barriers to the open government data agenda: taking a multi-level perspective”

4) อิทธิพลทางสังคม (Social Influence) จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านอิทธิพลทางสังคม (Social Influence) จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด ส่งผลเชิงลบต่อการยอมรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐ จากข้อคำถามที่เกี่ยวข้องกับคนที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจในการใช้งาน การเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างท่านกับภาครัฐ พบว่า คนที่สามารถแสดงให้เห็นว่าท่านนั้นมีความมั่นใจ มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด รองลงมาคือ เพื่อนร่วมงาน หัวหน้างาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (Conradie & Choenni, 2012) กล่าวว่าอิทธิพลทางสังคมอาจมาจาก ใครบางคนที่มีความสำคัญต่อบุคคลนี้ เช่น เพื่อนครอบครัวและคนอื่น ๆ จะมีผลมากกว่า การกระตุ้นการใช้ข้อมูลแบบเปิดโดยหัวหน้างาน ผู้จัดการ ครู หรือบุคคลที่มีอิทธิพลอื่น ๆ การใช้ข้อมูลแบบเปิดอาจไม่ได้เป็นไปตามความสมัครใจ

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2559). แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จาก เว็บไซต์ www.mict.go.th
- [2] กัลยา วานิชย์บัญชา และธิดา วานิชย์บัญชา. (2561). การใช้ SPSS ในการวิเคราะห์ข้อมูล. กรุงเทพฯ. ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- [3] สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ (2559). ส่วนนโยบายรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ จาก เว็บไซต์ <https://www.dga.or.th>
- [4] สิงหะ ฉวีสุข และสุนันทา วงศ์จตุรภัทร. (2555). ทฤษฎีการยอมรับเทคโนโลยีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ. กรุงเทพฯ. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- [5] ทวีศักดิ์ กอนันตกุล (2560). ระบบเปิดเผยข้อมูลภาครัฐเพื่อความโปร่งใสและนวัตกรรมใหม่ๆในสังคมไทย
- [6] สุชาติ อุดมโสภกิจ (2015). การสร้างนวัตกรรมแบบเปิด (open innovation) สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ (สวทน.)
- [7] Achara Suksakorn, Arnon Tubtiang, The Acceptance and Effectiveness of Interactive Online Learning in Virtual Face-to-Face Learning Technology. to be published in International Journal of Innovation and Learning.
- [8] Anneke et al., (2015). Acceptance and use predictors of open data technologies: Drawing upon the unified theory of acceptance and use of technology

- [9] K. Braunschweig, J. Eberius, M. Thiele, W. Lehner. (2012) OPEN - enabling non-expert users to extract, integrate, and analyze open data. Paper presented at the Datenbank-Spektrum.
- [10] Kaasenbrood (2013) An exploration of the use of open government data by private organizations. Contributing to the improvement of governmental policies by examining the current use of open government data by private organizations in The Netherlands.
- [11] Kassen, M. (2018b). Open data and its institutional ecosystems: A comparative cross-jurisdictional analysis of open data platforms. *Canadian Public Administration*, 61(1), 109-129.
- [12] Kitchin, R. (2014). The data revolution: Big data, open data, data infrastructures and their consequences. Thousand Oaks: Sage.
- [13] Komberger, M., Meyer, R. E., Brandtner, C., & Waterer, M. A. (2017). When bureaucracy meets the crowd: Studying "open government" in the Vienna City Administration. *Organization Studies*, 38(2), 179-200.
- [14] Krimmer, R. (2012). The evolution of e-voting: Why voting technology is used and how it affects democracy (Doctoral Theses Series I: Social Sciences). Tallinn University of Technology, 19.
- [15] Lassinantti, J., Bergvall-Karebom, B., & Stahlbrost, A. (2014). Shaping local open data initiatives: Politics and implications. *Journal of Theoretical and Applied Electronic Commerce Research*, 9(2), 17-33.
- [16] Lathrop, D., & Ruma, L. (2010). Open government: Collaboration, transparency, and participation in practice.
- [17] MA: O'Reilly Media Inc. Lee, G., & Kwak, Y. H. (2012). An open government maturity model for social media-based public engagement. *Government Information Quarterly*, 29(4), 492-503.
- [18] Linders, D. (2013). Towards open development: Leveraging open data to improve the planning and coordination of international aid. *Government Information Quarterly*, 30(4), 426-434.
- [19] Tim Davies (2010) Open data, democracy and public-sector reform. A look at open government data use from data.gov.uk

ดร.อานนท์ ทับเที่ยง ประธานสาขาการจัดการธุรกิจดิจิทัล วิทยาลัยการจัดการและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาเอกสาขาคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยปารีส-มารีคูรี กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ปริญญาโทด้านระบบคอมพิวเตอร์ สาขา Computer Network และปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตรบัณฑิต (วิศวกรรมไฟฟ้า) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ปัจจุบัน ดร.อานนท์ ทับเที่ยง ยังดำรงตำแหน่งอนุกรรมการ ก.พ. ด้านพัฒนาทักษะดิจิทัลแก่ข้าราชการ และเป็นอนุกรรมการจัดทำแผนแม่บทยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ดร.อานนท์ ทับเที่ยง เคยดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการใหญ่ บริษัท ทีโอที จำกัด (มหาชน) เคยรับรางวัลนักทรัพยากรมนุษย์ดีเด่นประเทศไทย จากสถาบันทรัพยากรมนุษย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ยังเคย ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการด้านโทรคมนาคมและสารสนเทศของกลุ่มเอเปค และเคยเป็นผู้ชำนาญการของกรมการสื่อสารกิจการพิเศษ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) งานวิจัยของ ดร.อานนท์ ทับเที่ยง ในปัจจุบันมุ่งเน้น Digital Transformation, Digital, Sustainability, Digital Governance & Risk Management, Blockchain, Digital Marketing, Big data, Open Data และ Digital Startup เป็นต้น

พลาสติก (สังกัดกระทรวงอุตสาหกรรม)

นายอานนท์ หย่องฮวย สำเร็จการศึกษา ค.อ.บ. วิศวกรรมไฟฟ้า วิชาเอกวิศวกรรมคอมพิวเตอร์ จากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร และปริญญาโทสาขาการจัดการธุรกิจดิจิทัล วิทยาลัยการจัดการและนวัตกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี ปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้จัดการแผนกเทคโนโลยีสารสนเทศอุตสาหกรรมพัฒนามูลนิธิสถาบัน